

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تجویز هفته

شماره: ۱۰۸ (از ۱۶ الی ۲۳ حوت ۱۳۹۳ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می خوانید:

• مقدمه ۲

انتظار از سفر سران حکومت وحدت ملی به امریکا

- روابط افغانستان و امریکا ۴
- برنامه سفر به امریکا ۴
- تقاضای دوام کمک اقتصادی درازمدت ۵
- برنامه صلح ۶

افغان کپوال او له پاکستانه یې د راستنېدو قضیه

- د افغان کپوالو د راستنېدو بهیر (جنوري-مارچ) ۹
- د اسلام آباد دریغ ۱۰
- د کابل دریغ ۱۱
- پر دوه اړخیزو اړیکو د کپوالو د قضیې اغېزې ۱۲

مقدمه

ټاکل شوې چې د روانې میلادي میاشتې (مارچ) په ۲۴مه ولسمشر اشرف غني او د هېواد اجرائیه رئیس ډاکتر عبدالله عبدالله د یوه جګپوړي دولتي پلاوي په ملتیا امریکا ته سفر وکړي. ولسمشر به د دغه سفر پر مهال د امریکا له ولسمشر بارک اوباما سره د یوه ځانګړي ملاقات ترڅنګ، د امریکا سنا مجلس ته هم وینا وکړي.

امریکا ته د ملي وحدت حکومت د مشرانو سفر داسې مهال ترسره کېږي، چې په داخلي کچه له زیاتو ستونزو سره مخ دي. د دغه حکومت د مشرانو ترمنځ د خپلمنځي اختلافاتو له کبله، د نوي حکومت له جوړېدو څه باندې پېنځه میاشتې وروسته لاهم د حکومت کابینه نه ده تکمیل شوې او له بلې خوا د اداري فساد په څېر د ځینې نورو مهمو موضوعاتو په تړاو هم شوې ژمنې نه دي پوره شوې. دا ستونزې او اختلافات په داسې کچه کې دي، چې حتی امریکا ته د سفر پر سر هم د دواړو مشرانو ترمنځ جنجال رامنځته شوی. خو که دا سفر په ټاکلې نېټه ترسره شي، د سفر اجنډا او د بحث اصلي موضوعات به څه وي؟ او همدا راز د دغه سفر اغېزې او لاسته راوړنې به څه وي؟

د دې ترڅنګ له تېرو څو میاشتو راهیسې په پاکستان کې افغان کډوال په خورا ناوړه وضعیت کې دي او یوازې د روان ژمي په دوو میاشتو کې تر ۵۰ زره زیات افغان کډوال له پاکستانه راستنېدو ته اړ شوي دي. له همدې امله د افغانستان د کډوالو چارو وزیر عالمي بلخي د یوه پلاوي په مشرۍ پاکستان ته ولاړ او د هغه هېواد له چارواکو سره یې په دې اړه خبرې وکړې. دا چې پاکستان ته د کډوالو چارو د وزیر په سفر کې د دواړو لورو ترمنځ په شویو هوکړو کې د پام وړ ټکي کوم وو؟ دواړه لوري د افغان کډوالو د بېرته راستنېدو په تړاو څه دریځ لري؟ او دا قضیه د دواړو هېوادونو پر دوه اړخیزو اړیکو څه اغېزې لري؟

د دې اوونۍ په تحلیل کې پر همدغو موضوعاتو د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز د څېړنیزې څانګې شننې لولئ.

انتظار از سفر سران حکومت وحدت ملی به امریکا

در اواخر سال ۲۰۱۴ میلادی که حکومتی به نام وحدت ملی در افغانستان شکل گرفت، خبر از سفر رئیس جمهور اشرف غنی به امریکا بگوش می‌رسید. گفته می‌شد که این سفر در ماه جنوری سال ۲۰۱۵ صورت خواهد گرفت.

اما به نظر می‌رسد که برای اجرای کاری در حکومت وحدت ملی، نباید عنصر زمان را زیاد جدی انگاشت. از تشکیل خود حکومت گرفته تا اعلام کابینه و سفر به امریکا و چندین مسئله مهم دیگر که برای عملی شدن آن‌ها زمان معین اعلام شد اما بعداً دچار تعویق گردید، نشان داد که نباید زیاد به زمان اعلام شده برای اجرای یک کار از طرف این حکومت اعتماد کرد.

اگر به اخباری که از منابع نزدیک به حامد کرزی رئیس جمهور پیشین نشر شده اعتماد نمایم، مانند بسیاری مسایل دیگر، بر سر سفر به امریکا نیز میان دو رهبر حکومت وحدت ملی اختلاف است. از گنجایش در طیاره حامل هیئت گرفته تا ملاقات با اوباما که قرار است فقط با اشرف غنی صورت گیرد و رئیس اجرائیه تهدید کرده که اگر او هم در این ملاقات حضور نداشته باشد، این سفر را تحریم خواهد کرد.

پس تأخیر در سفر کاملاً "طبیعی" است چنانچه سفر جناب شان به ایران هم که قرار بود در ماه فبروری صورت گیرد، به دلیل برف کوچ ملتوی شد. پس "عوامل طبیعی" هم می‌تواند روی دیپلماسی و سیاست در افغانستان تاثیر گذار باشد.

روابط افغانستان و امریکا:

از سال ۲۰۰۱ که نیروهای امریکایی با مجوز شورای امنیت سازمان ملل به افغانستان حمله کرده و رژیم طالبان را سرنگون ساختند، روابط میان امریکا و افغانستان رابطه میان یک کشور مسلط و کشوری تحت سلطه بود. تا زمانیکه حاکمیت در قصر سفید به دست جمهوری خواهان بود، روابط میان کابل و واشنگتن گرم و صمیمانه بود؛ اما به تدریج شکایت از شیوه عملکرد نیروهای نظامی خارجی در افغانستان و بی تفاوتی امریکا در برابر مداخلات پاکستان در افغانستان، اعتراض برانگیز شد.

حامد کرزی از امریکا می خواست تا پاکستان را زیر فشار قرار دهد تا از حمایت طالبان دست بردارد، اما امریکا به این خواست توجهی نداشت. به تدریج انتقادهای کرزی از امریکا به دلیل تلفات غیرنظامی روستا نشینان افغان، شکل علنی تر به خود گرفت و تلاش ریچارد هالبروک نماینده وقت امریکا برای افغانستان و پاکستان برای کنار نهادن کرزی در انتخابات ریاست جمهوری، به عکس العمل های شدیدتر از جانب وی مواجه گردید. به تدریج این تیره گی روابط به جایی رسید که حامد کرزی در ماه های اخیر ریاست جمهوری خویش، از امضای قرارداد امنیتی با امریکا نیز خودداری ورزید.

بنابراین بازسازی روابط میان امریکا و افغانستان که در دوران ریاست جمهوری کرزی صدمه دیده است، از اهداف سفر سران حکومت وحدت ملی خواهد بود.

اشرف غنی فردای روزی که به ریاست جمهوری رسید، قرارداد امنیتی با امریکا را امضا کرد و به این ترتیب در آغاز کار خویش به عنوان رئیس جمهور افغانستان، تلاش نمود تا اعتماد امریکا را به خود جلب نماید.

برنامه سفر به امریکا:

در یک مسئله شک وجود ندارد و آن اینکه این سفر حتما در سال ۲۰۱۵ صورت می گیرد و موضوع دیگری که نباید در آن شک کرد این است که اشرف غنی به تنهایی به این سفر نخواهد رفت بلکه وی را داکتر عبدالله عبدالله رئیس اجرائیه نیز همراهی خواهد نمود، زیرا او نماینده نیمی از قدرت دولتی در این کشور است. اما این سفر زمانی می تواند به نتیجه مطلوب برسد که بر بنیاد یک برنامه و اجندای حساب شده و دقیق صورت گیرد.

با توجه به تقاضای رئیس جمهور از بدو به قدرت رسیدنش در مورد اینکه باید در تاریخ خروج نیروهای امریکایی از افغانستان تجدید نظر صورت گیرد، می‌توان گفت که یکی از تقاضاهای مهم اشرف غنی از امریکایی‌ها همین موضوع خواهد بود. هرچند در طول دو سال گذشته در مورد ظرفیت و توان رزمی نیروهای افغان تبلیغات فراوان صورت گرفته و خارجی‌ها نیز در این مورد ابراز اطمینان نموده‌اند، اما حقایق در میدان جنگ نمایانگر مشکلاتی است که این نیروها به آن مواجه‌اند. رئیس جمهور به این باور است که دوام حضور حتی غیررزمی نیروهای خارجی هم می‌تواند روحیهٔ نیروهای افغان را تقویت نماید.

از جانب دیگر با توجه به آغاز فعالیت گروه دولت اسلامی (داعش) در افغانستان، اشرف غنی از امریکا خواهد خواست تا در جهت آموزش و تجهیز نیروهای افغان با جدیت بیشتر عمل نماید. به خصوص نیروی هوایی اردوی افغانستان را با طیارات جنگنده مجهز سازد.

هرچند رئیس جمهور غنی پیمان امنیتی با امریکا را امضا نموده، اما این پیمان دارای نقاط ابهام فراوان است که هیچ تعهد پایداری را برای کمک به افغانستان متوجه امریکا نمی‌سازد. این درحالیست که تلفات نیروهای افغان در یک سال گذشته افزایش یافته و فرار این نیروها نیز چالش بزرگی را متوجه این نیروها ساخته است. بحث روی این مسایل می‌تواند بخشی از اجندای مذاکرات میان دو طرف باشد.

تقاضای دوام کمک اقتصادی درازمدت:

موفقیت دولت جدید بدون کمک اقتصادی از خارج ناممکن است. اقتصاد افغانستان در طول سیزده سال گذشته به تریق پول از خارج معتاد گردیده است. فقر و بی‌کاری بعد از سال ۲۰۱۴ در افغانستان در حدی که در طول سیزده سال گذشته سابقه نداشته، افزایش یافته و عواید دولت رو به کاهش نهاده است. به حدی که ممکن است در چند ماه آینده، دولت توان پرداخت معاشات مامورین خود را نداشته باشد. این وضع چالش بزرگی فرا راه حکومت وحدت ملی قرار داده است.

امریکا در طول سیزده سال گذشته در افغانستان حاضر به سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیربنایی این کشور نشد؛ بنابراین دشوار است اگر اشرف غنی در این سفر بتواند امریکا را که در کشورهای دیگر درگیر مشکلات فراوان است به کمک به سرمایه‌گذاری‌هایی از این دست در افغانستان وادارد، اما اگر وی بتواند مقامات واشنگتن را به ادامهٔ کمک به پروژه‌های نیمه‌کاره وادارد، کار بزرگی انجام داده است. هرچند گفته می‌شود که سیاست‌های حامدکرزی

موجب گردید تا افغانستان دیگر در اولویت‌های امریکا نباشد، اما حقیقت اینست که حتی اگر حامدکرزی روابط گرمی با امریکا نیز می‌داشت، با توجه به تحولات جدیدی که در جهان به میان آمده، افغانستان دیگر نمی‌توانست در صدر اولویت‌های امریکا باقی بماند.

اما ایالات متحده امریکا می‌تواند به شکل دیگری افغانستان را در کاهش مشکلات اقتصادی یاری نماید و آن اینکه با وارد آوردن فشارهای سیاسی و اقتصادی برای تسریع بعضی از پروژه‌های تجارتي و ترانزیتی مانند پروژه‌های راه لاجورد، CASA1000 و تاپی که از مسیر افغانستان می‌گذرد، افغانستان را یاری نماید اما تطبیق عملی این پروژه‌ها هم بدون صلح و امنیت ناممکن است.

برنامه صلح:

موضوع مهم دیگری که در اجندای مذاکرات سران دولت وحدت ملی و امریکا شامل خواهد بود، موضوع برنامه صلح است. اشرف غنی بارها گفته است که افغانستان بدون رسیدن به صلح به جایی نخواهد رسید.

هرچند پاکستان به اشرف غنی وعده داده است که طالبان را به پشت میز مذاکرات صلح خواهد آورد و اشرف غنی نیز اعلام داشت که افغانستان در طول سه دهه گذشته هیچ‌گاه اینقدر فرصت رسیدن به صلح را نداشته است، اما به تدریج مسایل دیگری به میان آمده که بار دیگر صداقت پاکستان را در جهت کمک به پروسه صلح، زیر سوال برده است.

اگر تا قبل از سفر اشرف غنی به واشنگتن، مذاکرات صلح آنگونه که پاکستان وعده داده، به صورت جدی آغاز گردد و در این مذاکرات نمایندگان باصلاحیت طالبان از دفتر قطر شرکت نمایند، اشرف غنی در موقعیت بسیار مناسب و دست پر به واشنگتن خواهد رفت و دست‌آوردهای خوبی خواهد داشت.

اما اگر پاکستان نخواهد یا نتواند که طالبان را به مذاکرات صلح تشویق نماید، این کار به معنای شکست بزرگی برای حکومت وحدت ملی خواهد بود؛ زیرا در برابر امتیازاتی که به پاکستان داده، چیزی بدست نیاورده است. در این صورت اشرف غنی در یک موقعیت ضعیف راهی واشنگتن خواهد شد.

گرچه ناممکن است که اشرف غنی قبل از تکمیل کابینه به سفر واشنگتن برود، اما تشکیل کابینه تنها خواست امریکا نیست. امریکا از افغانستان خواستار مبارزه جدی علیه فساد اداری است. دیگر هیچ کشوری حاضر نخواهد بود به افغانستان، که به فساد اداری مشهور است، مانند گذشته کمک نماید.

تجربه نشان داده تا آنگاه که دولت برنامه مشخص و اراده جدی برای مبارزه با فساد اداری، حکومتداری خوب و مبارزه با فقر و بی‌کاری، مواد مخدر و تامین امنیت در کشور نداشته باشد، کمک‌های جهانی هیچ مشکلی را حل نخواهد کرد.

افغان کډوال او له پاکستانه یې د راستنېدو قضیه

له ۲۰۰۲ کال راهیسې تقریباً ۵.۷ میلیونه افغان کډوال بېرته خپل هېواد ته راستانه شوي دي؛^۱ خو لاهم د نړۍ په بېلابېلو هېوادونو په تېره گاونډیو هېوادونو کې یو زیات شمېر افغانان د مهاجرت شپې ورځې تېروي. دا مهال یوازې په پاکستان کې د افغان کډوالو شمېره له درې ملیونو زیاته ده، چې له دې جملې څخه ۱.۶ میلیونه یې راجستر شوي او پاتې نور یې ناراجستر کډوال دي.^۲

د تېر میلادي کال (۲۰۱۴) د ډسمبر په ۱۶مه په پېښور کې پر یوه پوځي ښوونځي د برید له کبله د افغان کډوالو موضوع هم یو ځل بیا راگرته شوه او پاکستان هلته د مېشتو افغانانو پر وړاندې خپل چلند بدل کړ. د افغان حکومت لپاره هم له سولې او امنیت وروسته، په اوسني وخت کې دا قضیه ځکه هم ډېره مهمه ده، چې افغان کډوالو له تېرو دوو میاشتو راهیسې د پاکستانی پولیسو د فشار په پایله کې په پراخه کچه هېواد ته رامنځته کړي ده. له همدې کبله د افغانستان د کډوالو وزیر سید عالمي بلخي پاکستان ته په یو اورده سفر ولاړ او د دغه افغان چارواکي له سفر وروسته، د هېواد اجرائیه رئیس ډاکتر عبدالله عبدالله هم غواړي، چې د دغې قضیې په تړاو پاکستان ته سفر وکړي.

¹ See online:

<http://www.unhcr.org/afghanistan/solutions-strategy.pdf>

² See online:

http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2015/03/150311_zs_afghan_refugees_pakistan

د افغان کډوالو د راستنېدو بهير (جنوري-مارچ)

په پاکستان کې د وضعیت له بدلېدو سره ډېری افغان کډوالو د خپل هېواد پر لور رامنځته کړه، چې ډېری یې ناراجستر شوي افغان کډوال وو. د IOM یا د کډوالۍ د نړیوالې ادارې د خپرنې له مخې، د روانې میلادي میاشتې (مارچ) تر اوومې نېټې پورې "۴۷۶۹۶" تنه ناراجستر افغان کډوال هېواد ته راستانه شوي، چې ډېره برخه (۵۳ سلنه) یې په ننگرهار او بیا په ترتیب سره په کونړ، لغمان، کندوز او کابل کې مېشت شوي دي.^۳ (په لومړي او دویم جدول کې ارقام وگورئ).

د UNHCR یا د ملگرو ملتونو د کډوالو ادارې د خپرنو له مخې، د ۲۰۱۵ کال په لومړیو دوو میاشتو کې تقریباً "۷۷۲۱" راجستر شوي افغان کډوال هېواد ته راگرځېدلي دي (۳۸۷۹ په جنوري او ۳۸۴۲ یې په فبرورۍ میاشت کې). خو که دغه ارقام له تېر کال (۲۰۱۴) سره پرتله کړو، نو هغه مهال یوازې ۶۱۲ راجستر شوي افغان کډوال هېواد ته راستانه شوي وو.^۴

لومړی جدول: له پاکستانه راستانه شوي ناراجستر افغان کډوال (تورخم)

نېټه	په خپله خوښه	اخراج شوي	مجموعه
جنوري (۲۰۱۵)	۲۲۲۷۴ تنه	۱۴۷۲ تنه	۲۳۷۴۶ تنه
فبروري (۲۰۱۵)	۱۸۹۳۵ تنه	۱۵۷۵ تنه	۲۰۵۱۰ تنه
مارچ (۱-۷)	۳۰۸۸ تنه	۳۵۲ تنه	۳۴۴۰ تنه
مجموعه	۴۴۲۹۷ تنه	۳۳۹۹ تنه	۴۷۶۹۶ تنه

ماخذ: International Organization of Migration

^۳ International Organisation of Migrations, return of undocumented Afghans from Pakistan, update as of 7th March 2015.

^۴ Christine Roehrs, The refugee dilemma: Afghans in Pakistan between expulsion and failing aid schemes, Afghanistan Analysts Network, 9th March 2015

دويم جدول: د زياتوالي د اوسط مقايسه (۲۰۱۴-۲۰۱۵)

مقايسه	۲۰۱۵	۲۰۱۴	ډول
۱۱ چنده زياتوالی	۶۷۱ تنه په ورځ کې	۵۹ تنه په ورځ کې	په خپله خوبه
۵ چنده زياتوالی	۵۲ تنه په ورځ کې	۱۰ تنه په ورځ کې	اخراج شوي

ماخذ: IOM (International Organization of Migration)

د اسلام آباد دريځ:

په پېښور کې د وروستي برید له کبله پر افغان کډوالو هم د ژوند کړۍ راتنگه شوه. پاکستان دغه پېښه خپله د ۱۱ سپټمبر حادثه وگڼله او په ظاهري توگه يې په هېواد کې دننه خپله تگلاره د لومړي وزير نواز شريف له خوا د وړاندې شوو ۲۱ نکاتو له مخې، بدله کړه. په دغو نکاتو کې د افغان کډوالو بېرته ستونول هم شامل وو.

دا چې افغان کډوال د پاکستان په دفاعي او تروريزم-ضد تگلاره کې ولې ورگډ شول، نواز شريف يې په اړه څه ونه ويل؛ خو داسې گڼگوسې هم خپرې شوې، چې د پاکستان په اند، په دې پېښه کې د افغانانو لاس و. ځينې پاکستاني مطبوعاتو داسې خبرونه هم خپاره کړل، چې په ياد شوي برید کې د شپږو بریدگرو له ډلې څخه دوه يې افغانان وو.⁵ خو له دغو ټولو ادعاوو سره سره بيا هم جگپوړو چارواکو د دارنگه خبرونو پخلی ونه کړ.

اوسمهال د افغان کډوالو په تړاو د پاکستان د حکومت دريځ دا دی، چې ژر تر ژره افغان کډوال بېرته خپل هېواد ته ستانه کړي. په دې اړه دوی څو ځله په ډاگه کړې، چې په پاکستان کې ناراجستر شوي افغان کډوال غيرقانوني دي او له دوی سره به د قانون له مخې چلند وشي؛ مگر د راجستر شويو افغان کډوالو په اړه بيا پاکستان نړيوالو ته داسې نښي، چې ۲۰۱۵ کال به د افغان کډوالو لپاره په پاکستان کې وروستی کال وي.

⁵ Express Tribune, 11 militants carried out Peshawar school attack: Police report, dec 23, 2014. See it online at:

<http://tribune.com.pk/story/811044/11-militants-carried-out-peshawar-school-attack-police-report/>

په پاکستان کې د کډوالو په اړه له وروستي درې اړخيز کنفرانس^۶ وروسته پرېکړه شوې، چې په راروانو څلورو مياشتو کې به ناراجستر افغان کډوال راجستر کړي؛ خو د راجستر شويو افغان کډوالو د کارډونو د مودې غځولو په اړه څرگنده خبره نه ده شوې. داسې برېښي، چې د ۲۰۱۵ کال تر پایه به د ټولو کډوالو (راجستر شويو او ناراجستر افغان کډوالو) بېرته راتگ ستونزمن وي او د کال په پای کې به دوی د تېر په څېر (لکه په ۲۰۱۲ کال کې)^۷ يو ځل بيا بې سرنوشته پاتې شي او يا به يې هغه مهال د کارډونو موده تر يوه لنډ مهاله پورې بيا وغځول شي.

د کابل دريځ:

د افغانستان ولسمشر اشرف غني مشرانو جرگې ته په خپلې لومړنۍ وينا کې په ډېر صراحت سره وويل، چې افغان مهاجرين د افغانستان ملت يوه برخه ده او د مهاجرينو بېرته نه راتگ به افغان ملت ناقص کړي^۸. د افغانستان اجرائيه رئيس ډاکتر عبدالله عبدالله هم د افغان کډوالو په اړه ورته نظر لري او بنايي دی به هم ډېر ژر پاکستان ته د همدې قضیې په تړاو سفر وکړي.

د افغانستان د کډوالو چارو وزير عالمي بلخي د همدې قضیې د حل په موخه پاکستان ته داسې مهال سفر وکړ، چې له تېرو دوو مياشتو راهيسې په پاکستان کې له افغان کډوالو سره د پاکستاني پوليسو د بد چلند ډېر راپورونه خپاره او له کبله يې له ۵۰ زره زيات افغان کډوال هېواد ته راستانه شوي دي. افغان پلاوي په دغه سفر کې د پاکستان له لومړي وزير، د بهرنيو چارو له سلاکار وزير او د خيبرپښتونخوا له والي سره وليدل او د کډوالو په اړه يې، په يوه درې اړخيز کنفرانس کې هم گډون وکړ. ويل کېږي، چې د دغه درې اړخيز کنفرانس بله ناسته به په جنیوا کې د پاکستان، افغانستان او د UNHCR ترمنځ ترسره کېږي.

^۶ دا پرېکړه پاکستان د افغانستان د کډوالو چارو د وزير سيد حسين عالمي بلخي د سفر پر مهال د افغان پلاوي، پاکستاني چارواکو او د ملگرو ملتونو د کډوالو ادارې يا UNHCR په درې اړخيز کنفرانس کې وشوه.

^۷ په ۲۰۱۲ کال کې هم د افغان کډوالو د کارډونو موده پای ته ورسېده او تر ۲۰۱۴ کال پورې يې په اړه څه مشخصه پرېکړه ونه شوه، چې په دې موده کې افغان کډوال د پاکستاني پوليسو له خوا هم ځورول کېدل.

^۸ See online:

<http://morr.gov.af/fa/news/41816>

که څه هم په اوسني وخت کې له سولې او امنيت راوړوسته د افغان کډوالو بيا راستنيدنه د افغان حکومت لومړيتوب برېښي؛⁹ خو بيا هم د افغانستان هڅه دا ده، چې د کډوالو راستنېدل په تدريجي ډول ترسره شي او په اجباري توگه د غير قانوني کډوالو ايستل بند شي.

که د کډوالو راتگ د تېرو دوو مياشتو په څېر دوام ولري، نو دا به د افغانستان پر دولت زيات فشار راوړي، چې له همدې کبله افغان حکومت پرځای گامونه پورته کړل او د کډوالو د راتگ په تړاو يې دا ډول دريځ غوره کړ:

1. په خپله خوښه او په عزت سره د کډوالو راستنېدل؛

2. په تدريجي ډول راستنېدل.¹⁰

د دې لپاره چې د ناراجستر کډوالو راتگ ودرول شي او هغوی د پاکستاني پوليسو له خوا ونه ځورول شي، د پاکستان حکومت د افغان حکومت د غوښتنې له مخې، د دغو ناراجستر کډوالو راجسټرېشن ته چمتو شوی، چې تر څلورو مياشتو پورې به ټول افغان کډوال راجسټر کړي.

پر دوه اړخيزو اړيکو د کډوالو د قضیې اغېزې:

د افغان کډوالو ستونزه نه يوازې دا چې سياسي، اقتصادي او امنيتي اړخونه لري بلکې يوه انساني داعيه هم ده. نه د پاکستان په گټه ده، چې افغان کډوال د خپلې خوښې خلاف هېواد ته په اجباري ډول راستانه کړي او نه هم د افغانستان په گټه ده، چې خپلو څو مېليونه کډوالو ته په يوه وخت هرکلی ووايي.

⁹ د افغانستان د کډوالو وزير عالمي بلخي څو ځله ويلي، چې د کډوالو راستنېدنه د ملي وحدت حکومت له لومړيتوبونو څخه دي. وگورئ د کډوالو وزير له فارس نيوز سره مرکه:

<http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13931120001616#sthash.OTOz0nZi.dpuf>

همدا راز د اسلام اباد په درې اړخيز کنفرانس کې د نوموړي څرگندونې:

<http://pa.azadiradio.org/content/article/26895906.html>

¹⁰ په اسلام آباد کې د افغان کډوالو په اړه په درې اړخيز کنفرانس کې د افغانستان د کډوالو چارو د وزير عالمي بلخي څرگندونې.

د لازياتو معلوماتو لپاره د آزادۍ راډيو دغه خبر، بلخي: له پاکستانه د افغان کډوالو ستنېدنه بايد پخپله خوښه او درناوي ترسره شي، په لاندې لينک کې وگورئ:

<http://pa.azadiradio.org/content/article/26895906.html>

د دواړو هېوادونو په گټه ده، چې دغه ستونزه په همغږۍ سره حل کړي؛ ځکه له يوې خوا به پاکستان د دې قضیې له لارې په افغانستان کې نرم ځواک ترلاسه کړي او له بلې خوا به په اقتصادي توگه افغان حکومت هم تر ډېر فشار لاندې نه راځي او همداراز پاکستان ته به يې هم اقتصادي زیان نه رسېږي.

د دې ترڅنگ له افغان کډوالو سره د پاکستان د حکومت ناسم چلند نه يوازې دا چې د دواړو هېوادونو د حکومتونو پر اړیکو منفي اغېز نښدي، بلکې د دواړو هېوادونو د ملتونو ترمنځ هم شته اشتراکاتو ته په کتو سره منفي پایلې لرلی شي.

پای

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com - csrskabul@gmail.com

وب سایت: www.csrskabul.com

شماره تماس: (+93) 784089590